

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Dansk lærebok i allmennmedisin

Ivar Østergaard, John S. Andersen,
Bo Christensen, Niels Damsbo,
Torsten Lauritzen, Klaus Witt, red

Almen medicin

357 s, tab, ill. København: Munksgaard, 2003.
Pris DKK 388
ISBN 87-628-0361-1

Dansk allmennmedisin har fått sin egen lærebok. Skrivningen av boken har vært et nasjonalt løft, med mange sentrale navn fra dansk allmennmedisin på forfatterlisten.

Målgruppen er medisinstudenter. Boken er tilpasset studieplanen

i allmennmedisin ved danske universiteter, noe som kan ha begrenset omfanget.

Fra et klinisk perspektiv beskrives allmennmedisinens teoretiske og praktiske grunnlag. Formen er problemorientert. Hvert kapittel starter med problematiserende spørsmål, som videreutvikles ved å beskrive en tematiserende konsultasjon. Teksten brytes hyppig av «Stop og tenk», med spørsmål som oppfordrer studenten til å bearbeide sin forståelse.

De første kapitlene beskriver konsultasjonen. Et kapittel omhandler den diagnostiske prosessen, med tydeliggjøring av hvordan testers prediktive verdier avhenger av prevalensen, som er forskjellig i allmennpraksis og på sykehus. Et sentralt kapittel omhandler klinisk håndtering av pasienter i allmennpraksis. I seks sentrale kliniske eksempler beskrives samspillet mellom lege og pasient i det kliniske forløpet. De narrative tekstene belyser viktige sider ved allmennmedisinsk arbeidsmåte, mens den aktuelle kliniske tilstanden ikke alltid beskrives fyllestgjørende. Gitt bokens moderate omfang er plassen begrenset. Saldoen gjøres opp ved å innskrenke beskrivelsen av kliniske tilstander. Mange prioriteringer synes velvalgte. Et leseverdig kapittel om barn omhandler både barns utvikling, deres sykdomsutfordring, konsultasjonsstil overfor syke barn og håndteringen av barns sykdomspanorama. Teksten balanser elegant en narrativ nerve, problematiserende spørsmål og oversiktlige sykdomsbeskrivelser. To etterfølgende kapitler omhandler screening, risikotenkning og

forebyggende strategier på en reflektert måte.

Andre prioriteringer synes mer tilfeldige. Mens luftveissykdommer omhandles grundig, mangler sentrale tema i beskrivelsen av andre sykdomsgrupper. Eksempelvis beskrives cystitt, men ikke pyelonefritt, steinsykdom eller sykdommer i prostata. Urininkontinens brukes til å illustrere samhandling i helsevesenet, uten å angi hvordan allmennpraktikeren selv kan håndtere tilstanden. Herpes zoster er omtalt, men for eksempel ikke atopisk eksem. Ikke alle opplysninger er like oppdatert. En del kliniske tilstander gjøres rede for i et appendiks. De enkelte sykdomsbeskrivelsene er ultrakorte, og med uprioriterte stikkordlister fjernet fra allmennmedisinsk tenkemåte.

Sammenfattende har boken sin styrke i den narrativerende prosessbeskrivelsen av faget, men mangler en del på klinikk og oppdatert dokumentasjon.

Anders Bærheim

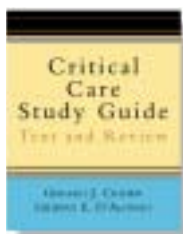
Seksjon for allmennmedisin
Universitetet i Bergen

Lærebok i intensivmedisin

Gerard J. Crinier, Gilbert E. D'Alonzo

Critical care study guide

Text and Review. 840 s, tab, ill. Heidelberg:
Springer, 2002. Pris USD 69,95
ISBN 0-387-95164-4

Dette er ny bok i intensivmedisin som er beregnet på leger i utdanning innen dette området. Den er delt inn i tre hovedområder: Intensivmedisinske prosedyrer, Patofysiologiske forklaringer og Prinsipper for behandling av den kritiske syke.

Boken er grei og oversiktlig. Den er godt utstyrt med fine tegninger og tabeller. Viktige problemstillinger er fremhevet i margen, slik at hovedpunkter blir forsterket. Den innbyr til å lage egne notater og kommentarer. Når det gjelder behandling, er boken preget av noe dårlige referanser slik at forfatterens sedvane har fått en for sterk plass. Da den er amerikansk, vil også en del medikamenter være noe fremmed. Noen behandlingsprinsipper

ligger også på etterskudd, uten at det forringer bokens grunnleggende verdi. Den har imidlertid ikke som hensikt å være en komplett bok i intensivmedisin, men et godt hjelpemiddel i starten av et vanskelig fag. I så måte er den vellykket, og leseren vil ha stor glede av å arbeide med den. Prisen synes bra, og den er skrevet på godt papir.

Harald Moen

Intensivavdelingen
Ullevål universitetssykehus

Om og for kvinnelige leger – i USA

Marjorie A. Bowman, Erica Frank,
Deborah I. Allen, red

Women in medicine

Career and life management. 3. utg. 187 s, tab.
Heidelberg: Springer, 2002. Pris EUR 50
ISBN 0-387-95309-4

Bowman og Allen har tidligere utgitt to utgaver av denne boken under navnet *Stress and women physicians* i 1988 og 1990.

I denne tredje, betydelig omarbeidede versjonen har de fått med seg Erica Frank.

Hun er ansvarlig for en stor studie av amerikanske kvinnelige leger på 1990-tallet: The Women Physicians' Health Study. En rekke interessante resultater fra denne studien er presentert i boken.

Formålet med boken er å hjelpe kvinnelige kolleger med å mestre livet som lege både privat og på jobben. De ulike kapitlene inneholder derfor en blanding av faktakunnskap om kvinnelige legers liv og helse samt praktiske råd om hvordan ulike problemer kan løses. Det siste har begrenset interesse for leger utenfor USA, siden mange av rådene gjelder amerikanske forhold. Fakta er også for en stor del hentet fra studier i USA, og vi finner få referanser til relevante studier i England og Skandinavia. Dette innebærer at ikke alt uten videre lar seg overføre til norske forhold. Boken favner imidlertid tematisk bredt, og leseren får en god innføring i hva man i dag vet om ulike sider ved legetyrket. Selv om kvinnene er i fokus, er de ofte sammenliknet med sine mannlige kolleger, slik at man også får et innblikk i mannlige legers liv og arbeidsforhold.

Boken omhandler temaer som stress, konflikten mellom jobb og privatliv, kjønnsdiskriminering, helseatferd, arbeidsinnhold og karrieremuligheter. I tillegg drøftes spesielle utfordringer som møter leger som tilhører en etnisk minoritet, har en kronisk sykdom eller nærmer seg pensjonsalderen. Den brede tilnærmingen medfører at noen temaer ikke blir behandlet med så stor dybde som man kunne ønske, men boken inneholder en fyldig referanseliste for den som ønsker å lese mer.

Selv om boken er skrevet for amerikanske forhold, er den interessant også for norske leger som ønsker å lære mer om hvordan legeyrket påvirker livet deres. Mest aktuell er den kanskje for leger som jobber med andre leger, i lege-for-lege-ordningen eller som støtteleger.

Elin Olaus Rosvold

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

En ivaretagende verdensanskuelse

Kari Martinsen

Fenomenologi og omsorg

Tre dialoger. 2. utg. 150 s. Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Pris NOK 249
ISBN 82-15-00228-5

Sykepleier, forfatter og dr.philos. Kari Martinsen, professor i sykepleievitenskap ved Universitetet i Bergen siden 2002, har over flere år ført dialoger om faget og fagets vesen og mening med en skandinavisk kollega. Det er syke-

pleier og forfatter Katie Eriksson, professor i sykepleievitenskap ved Universitetet i Helsingfors siden 1996. Disse norsk-finske dialoger, utfordret av danske kolleger og videreført på seminarer på ulike steder i Skandinavia, foregår på tre nivåer samtidig. De er innskrevet i en europeisk arv om samtaler som erkjennelsesveier, slik greske filosofer brukte dem. Ikke tilfeldig dreier da også en av samtaleene mellom Martinsen og Eriksson seg, analogt til et Symposium for flere tusen år siden, om kjærlighetens uttrykk eros og agape, utvidet med caritas, i Thomas av Aquinas' forståelse.

Martinsen og Eriksson forstår sine dialoger ikke bare innskrevet i en form, en formal språklig og kommunikativ tradisjon for en jevnbyrdig tankeutveksling, for i samtale å nå en dypere innsikt i sammenhenger og en sannere kunnskap om fenomener som angår mennesker. De taler til hverandre ut fra å være innskrevet i tanketradisjoner som representerer både verdensbilder og menneskeforståelser.

Martinsens stemme målbærer et tankegods fra den greske filosofen Aristoteles, den danske teologen Grundtvig, den danske filosofen og fenomenologen Løgstrup influert av den tyske fenomenologen Heidegger, og den franske sosialfilosofen Foucault. Erikssons stemme målbærer tanker fra den greske filosofen Platon, den danske filosofen Kierkegaard, og den svenske teologen og nykantianeren Nygren (som, slik lille Europa er laget, fikk et avgjørende ord da han var med på å underkjenne antikantianeren Løgstrups tredje avhandling og ble førsteopponent da dennes fjerde avhandling ble godkjent).

Innskrevet i det gamle Europas dialogform og et europeisk tankegods frem til vår omskiftelige tid, forstår Martinsen og Eriksson sine dialoger også som en felles stemme i et fag som ganske nylig har fått akademisk status, og, innenfor faget, som en felles stemme mot en referanseramme av «amerikansk» individorientert og objektivismepreget tenkning om faget sykepleie og fagets forskning.

Men utover og innenfor dette, på et tredje nivå, «snakker» Martinsen til Eriksson om de helt store ord knyttet til den menneskelige eksistensens ufrakommelige betingelser slik disse fremstår i helsefagenes praksis og i fagpersonenes møter med mennesker. Ordene er: nestekjærlighet, håp, lidelse, smerte, offer, skam, krenkelse, fortvilelse, barmhjertighet, nærhet, død, og enda flere.

Skulle jeg si noe om hvem som kunne lese disse dialogene med utbytte, vil jeg bruke de «store» ordene som stikkordliste for et søk på egnede lesere. Alle som tror at ordene angår dem, har noe å lære ved av å lese om disse.

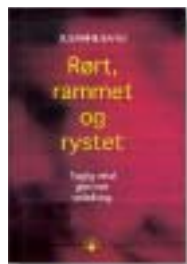
Anne Luise Kirkengen
Oslo

Veiledning til hjelperen

Susanne Bang

Rørt, rammet og rystet

Faglig vekst gjennom veiledning. 221 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 260
ISBN 82-05-31092-0

Susanne Bang er en dansk sosialrådgiver og psykoterapeut som i mange år har arbeidet med veiledning av personell som behandler traumatiserte pasientpopulasjoner. Nå har hun sammenfattet lærdommen fra dette arbeidet. Det er

blitt en glimrende lærebok om traumatiseringens psykologi og om mekanismene ved terapeuters sekundære traumatisering eller utbrenthet. Og det er blitt en klinisk,

jordnær innføring i hvordan veiledning kan utføres slik at de rystende fortellinger om menneskers ondskap, eller det at behandleren selv blir truffet på sine vonde og såre områder, ikke skal ødelegge kapasiteten for rasjonell tenkning eller empatisk innlevelse.

Boken er delt i to hoveddeler, en om traumatisering av terapeuter, og en om veiledningens pedagogikk. Sammen utgjør de et naturlig hele. I begge deler er det en serie av svært gode kliniske eksempler som gjør at det er lett å kjenne igjen situasjonen eller seg selv som behandler eller veileder. Og både teori og praksis formidles i et språk som ligger nært opp til det vi opplever med slike pasienter eller kandidater. På den måten gir den en god hjelp til å strukturere og kognitivt bearbeide egne erfaringer, og til bedre å forstå nye erfaringer som måtte komme, enten man er i behandler- eller veilederrollen.

Boken kan leses med stort utbytte av begge grupper. Den burde inngå som pensum ved de fleste spesialistutdanninger i fag med mange traumatiserte pasienter, som for eksempel gynekologi/obstetikk, AIDS-medisin, rusmisbruk, allmennmedisin, pediatri, barne- og ungdomspsykiatri og psykiatri.

Per W. Vaglum

Institutt for medisinske atferdsfag
Universitetet i Oslo

Läs inte denna utan lärarstöd

David Putwain, Aidan Sammons, red

Psychology and crime

200 s, tab. New York, NY: Routledge, 2002.
Pris GBP 28
ISBN 0-415-25299-7

Boken *Psychology and crime* utkom som en volym i serien *Modular psychology*, avsedd för den akademiska introduktionsnivån, men också möjlig att läsa på gymnasienivå. En förutsättning är att studenten har psykologiska grundkunskaper. Boken är exemplariskt upplagd, pedagogiskt sett, och skriven på en enkel engelska som inte borde bereda nordiska studenter problem. Avsnitten om polisforskning och vittnespsykologi är bra och uppdaterade. Därmed är det goda sagt.

På många sätt är detta en dålig bok, faktamässigt. Författarna förefaller sakna aktuella kontakter med verksamhetsområdet och forskningsfronten. Stilen är bitvis grötmyndig, många påståenden är politiskt korrekta men sakligt felaktiga, och författarnas sympatier och antipatier är tydliga. Om antalet studenter inte är alltför stort och deras lärare uppdaterad och balanserad kan boken fungera förträffligt i undervisningen: det finns mycket felaktigheter och snusfornuftigheter att peka på, vilket kan minska studenternas överdrivna respekt för faktabokstext och få dem att